

Casus wel of geen palliatieve sedatie starten

(Mieke Onvlee, oncologieverpleegkundige, 27-03-2015)

Een 64-jarige patiënt met darmkanker met uitzaaiingen werd opgenomen vanwege acute buikpijnklachten. Mevrouw bleek een darmperforatie te hebben en ging snel achteruit. Familie was erg betrokken en is bij haar gebleven...

Om 22.45 uur startte mijn nachtdienst. Met mijn collega van de avonddienst ben ik bij mevrouw geweest. Ik zag een terminale vrouw, liggend op haar rug met een rustig hoorbare ademhaling. Mevrouw was inmiddels gestart met een morfiepomp en deze was opgehoogd naar 3 mg/uur. Ook had ze nog een infuus van 1l NaCl/24 uur. Ze oogde comfortabel, geen fronsen, geen onrust, etc.

Ik maakte kennis met twee dochters, haar echtgenoot en nog twee familieleden. Familie sprak me direct aan over de situatie. Zij vonden dit geen houdbare situatie en vonden het moeilijk om hun moeder zo te zien. Ik heb mevrouw mondzorg gegeven en benoemd wat ik zag en beloofd regelmatig te komen kijken.

Als echtgenoot hard praatte tegen mevrouw en vroeg of zij hem hoorde, dan antwoordde ze door met haar hoofd 'ja' te knikken. Ik heb mevrouw gevraagd of ze pijn had en zo ja, of ze dan in de hand van haar man wilde knijpen. Hierop gebeurde niets.

Om 3.00 uur was haar ademhaling meer hoorbaar en leek ze iets te reutelen. Ondertussen heb ik verschillende keren gesproken met echtgenoot en dochter over de situatie en vroegen ze mij of ik de morfiepomp wilde ophogen en dormicum wilde starten. Dit had moeder zo niet gewild. Dochter zei: 'Dat mensen in een verpleeghuis zo liggen, dat weet ik, maar dat dit ook in een ziekenhuis gebeurt vind ik onbegrijpelijk.' Ik heb uitgelegd dat dit een stervensproces is en dat het dan niet uitmaakt waar je ligt, dat ze tijd nodig heeft om los te laten. In bijzijn van het nachthoofd heb ik mevrouw een bolus morfine gegeven. Het nachthoofd vond dat mevrouw er rustig bij lag en dat er geen indicatie was om de morfiepomp op te hogen en/of dormicum te starten.

Ik heb uitgelegd dat het infuus waarschijnlijk belastend voor haar is en dat ik dit zou kunnen stoppen en voorgesteld om mevrouw op haar zij te helpen zodat haar ademhaling misschien iets minder hoorbaar wordt. Dochter ging akkoord met het stoppen van het infuus. Echtgenoot wilde dat ik mevrouw op haar rug liet liggen.

Inmiddels was er geen contact meer met haar te krijgen. Omdat familie vroeg wanneer ze de oncoloog konden bereiken, heb ik de arts-assistent erbij gevraagd. Familie vertelde dat ze met de oncoloog hebben gesproken over euthanasie en ook dat palliatieve sedatie een mogelijkheid was. Waarom doen we nu dan niets? Arts-

Keuzedeel palliatieve zorg mbo

Thema 4 Proactieve zorgplanning & gezamenlijke besluitvorming

assistent heeft uitleg gegeven wanneer we zouden kunnen starten met palliatieve sedatie maar dat er nu geen indicatie voor was.

Tegen de ochtend vroeg echtgenoot dwingend of ik nu de morfinepomp wilde ophogen, want hij vond dat mevrouw aan het lijden was. Op dit moment besloot ik om de bolus te geven zonder weer met de familie in discussie te gaan. Wel aan echtgenoot gevraagd of hij na de bolus verschil opmerkte bij mevrouw, maar dat zag hij niet.

Om 7.30 heb ik op de kamer van mevrouw overgedragen. Om 8.30 uur is mevrouw rustig overleden.

OPDRACHT:

Zoek in de literatuur de termen palliatieve sedatie, euthanasie en versterven op en werk deze begrippen op papier uit. Bespreek je bevindingen in de lesbijeenkomst.

Voor inspirerende onderwijsmaterialen en leerdoelen zie link

Bekijk [hier](#) de leerdoelen

